

P. Krizostom:

Procesija.

Čez rožnato polje
procesija se vije.
Sredi nje monštranca
v žarkih zlatih sije.

Sto zvončkov cinglja;
sto lučic gori.
V beli pšenični Hostiji
moj Jezus živi.

In jaz za njim
ves srečen hitim — — —

Davno dal sem mu že
svoje drobno srce.
Moj Jezus to ve,
moj Jezus me pozna,
saj sva od davna že
dobra prijatelja.

Čez rožnato polje
procesija se vije.
Sredi nje monštranca
v žarkih zlatih sije.

Neumni Matiček.

Pravljica.

Pastir, ki je pasel velike črede na velikem travniku, je imel tri sinove. Starejša dva sta pomagala očetu pri paši in molži, najmlajši pa je sedel najrajši za pečjo, je pekel v pepelu krompir in lešnike in dremal. Oče in starejša dva so vstajali zgodaj in so šli na delo. Matiček pa ni ljubil jutranje rose. Čakal je, da jo popije solnce in mu pride povedat na posteljo. Brata sta zmerjala Matička, da je lenuh in bedak.

Dogodilo se je, da je moral oče v semenj. Na pašo bi morali vsi trije sinovi. Starejša dva se nista branila, ali Matiček je ostal rajši za pečjo, da se ne bi prehladil v rosnem gozdu. Dremal je do poldne. Opoldne ga pokliče mati in mu veli:

»Poslušaj, Matiček! V loncu so cmoki in kislja juha. V bisagi je hleb kruha. Pojdi in nesí bratoma kosilo, da ne boš kradel vedno Božu čas. Hodi, Matiček, in bodi pameten!«

Sin je zazelal in se napotil. Moder naj bo, je rekla mati. Moder človek pa je previden na svojih potovanjih. Matiček je prišel do mostu nad potokom. Na mostu zapazi, da zevajo med deskami luknje. Skozi luknje bi padel Matiček lahko v vodo, tam bi utonil in brata bi bila brez kosila, mati ob svojega najmlajšega sina.

Matiček stoji in premišljuje, kako bi prišel srečno čez most, da ne bi ostala brata brez kosila. Pa se domisli modra glava: Hlebec vzame iz bisage in zamaši prvo luknjo v mostu, stopi čez njo, vzame hlebec, zamaši ž njim drugo luknjo, tretjo in četrto, in ko pride srečno čez nevarni most, se oddahne: Pameten si bil, Matiček, in mati te pohvali. Brata te objameta, ker dobita kosilo. Potem pogleda še v vodo, če ni padel v njo — v tem pozabi na mostu kruh.

Zagledal je ubogi Matiček, ko se je ozrl, črno senco črnega moža. Zakričal je revež nebogi in se je spustil v beg. Tekel je preko polja, skakal preko ograj. Ali kadar se je ozrl, je videl, da teče črni mož neutrudno za njim. Matiček se je ustavil utrujen, si brisal pot in prigovarjal črnemu možu: »Če me ne poješ, ti dam prav dober cmok. Jaz moram nesti bratoma kosilo.«

Senca mu ni odgovorila. Vendar se je zdelo Matičku, da mu prikimuje. Vrže tedaj cmok iz lonca in beži. Senca za njim. Matiček vrže drugi in tretji cmok z lonca, dokler ni bilo nobenega več. Senca je še vedno za njim. Če bi požrl Matička črn mož, kaj bi rekla mamica?

Matiček prigovarja svoji sencí: »Pusti me že! Saj ti pravim, da moram nesti bratoma kosilo. Pusti me, dam ti lonec in juho.«

Menil je, da se bo ustavil črni mož, da razgrize lonec, pa mu ga vrže v glavo. Potem je tekel, dokler ni pritekel do bratov, ves zasopljen in potan. Brata ga izprašujeta: »Kje je, bedak, najino kosilo?«

Matiček pokaže na svojo senco: »Ta črna pošast me je hotela požreti, pa sem ji dal vajino kosilo.«

Brata se razjezita: »O bedak! Saj je to samo tvoja lastna senca.«

Matiček jima odgovori: »Nista mi mogla povedati, da beži človekova senca za človekom? Zdaj sem že moder.«

»In midva lačna,« se kregata brata. »Poslušaj, bedak! Midva greva domov, da si poiščeva kaj kosila. Ti pa pazi lepo na ovce. Če bi se razletale, zapodi jih lepo na kup, bodi pameten!«

»Saj ni treba tako vpiti!« se osori Matiček. »Nisem gluhi in tudi tako neumen ne, da bi ne vedel, kako se pasejo ovce. Le pojdiva, modrijana!«

Brata sta šla, Matiček je stopil med ovce. Žival je poznala, da to ni pravi pastir in je bežala od njega. Matiček je bil ovce s palico, jih pobil mnogo in jih znesel na kup. Ko vidi, da se vračata brata, jima teče naproti in kliče veselo: »Glejta, kako lepo pasem — vse ovce so vkup.« Brata se začneta jokati od žalosti in jeze, in vpijeta: »Kaj si naredil, nesrečni bedak? Ovce si ubil! Ovce se ne tolčejo po glavi.«

Matiček je mrmral: »Tudi to bi mi bila lahko povedala. Zdaj sem že bolj pameten.«

Starejša brata nista vedela, kaj bi počela. Bala sta se očeta in ljudi, kajti polovica ovac je ležala pobita. Matiček jima je svetoval, da spravijo mrtve ovce v stajo in zbeže v gozd. Svet neumnega je obveljal. Znesli so ovce v stajo in so bežali. Ko so bili že daleč po gozdu, se spomni najstarejši brat, da niso zaklenili stajinih vrat. Torej naroči Matičku: »Idi, bedak, in zakleni vrata. Toda dobro, da jih ne bo mogel oče odpreti. Zdaj boš zaklenil zadnjič lastna vrata, zdaj boš videl, kako grenko je človeku, kadar ga bijejo tuja vrata po petah. Le pojdi! In prinesi nama tudi kaj za pod zob.«

Matiček je premišljeval bratove besede in je šel previdno v vas. Doma je vzel skledo suhih hrušek in vrč sadjevca. Sel je do ovčje staje in zaklenil vrata. Dolgo je stal pred zaklenjenimi vrati in premišljeval, kako ga bodo tolkla tuja vrata po petah. Pa zakaj bi ga tolkla tuja vrata po petah? — Sklep Matičkovega premišljevanja je bil ta, da je snel dobro zaklenjena vrata in si jih nadel na glavo. Ko pride tako obremenjen k bratoma, jima pravi veselo: »Vidita! Tuja vrata me ne bodo tolkla po petah, ker me tolčejo lastna. Dobro sem zaklenil! Naj odklene zdaj oče!«

Brata sta rekla: »Bedak je bedak! Kar si prinesel, to nosi. Morda te izpameti.«

Matiček je poudarjal: »Boljša domača vrata nego tuja. Rad jih nosim. Samo hruške in vrč bi rad odložil. Denem pa na vrata, naj mi pomagajo nositi.«

Naložil je na vrata vrč in hruške. Tako si je pomagal modro iz nadloge. Zadovoljen nad svojo dobro mislijo gre za starejšima. Prišli so daleč in znočilo se je. Vsi trije bratje so splezali na visoko smreko. Matiček z vratmi, s hruškami in vrčem. Komaj so našli gori pripravno vejo, da bi se odpočili in prenočili, že slišijo kričeče glasove pod seboj. Pogledajo in kaj vidijo? Pod smreko je šest oboroženih velikanskih mož. Vsak ima žakelj na rami, v žaklju žvenkeče denar. Starejši brat reče: »Oha! Zdaj smo v pasti: Roparji so. Bodimo tiho, bodi tiho, bedak!«

Roparji odložijo svoje breme in se oddahnejo. Potem gre najmlajši po ovco, drugi zakuri ravno pod smreko. Bratom na smreki postaja grozno vroče, najbolj Matičku, ki drži še vedno vrata. Revež misli, da ga teže hruške in šepče bratoma: »Jejmine! Jaz ne morem več držati hrušek!« — Brata se togotita: »Le drži, mátec, kar si prinesel, sicer nas najdejo in pokoljejo zaradi tvoje neumnosti.«

Pa komaj je izgovoril, vzdihne Matiček: »Jaz ne morem več!« vrata se nagnejo, hruške trkljajo po vejah, padajo na roparje. Glavar pogleda navzgor in meni: »Zarja poka, jutru meče storže s smreke.«

Roparji kurijo, jedo, štejejo denar. Matička tiščijo vrata, pa misli, da ga teži samo vrč in stoče: »Ne morem več! Vrč je pretežak!« — Brata se togotita: »Drži, bedak, kar si prinesel, sicer nas pomore zaradi tvoje neumnosti.« — In že je letel vrč navzdol. Sadjevec se je razlil po vejah in je kapljal na roparje. Glavar pogleda navzgor in reče: »Rosa pada, dan je tu!« in šteje naprej denarje. Zdaj se pa domisli Matiček, da ga teže vrata. Nič ne vpraša bratov, kar izpusti — z velikim ropotom padejo na roparje. Ti poskočijo, kriče: »Vrag je nad nami!« in beže. Zadnji ropar se ozre na begu, vidi, da ni nikogar in kliče: »Postojte, postojte!« Bežečim se zdi, da kliče: »Pospešite, pospešite!« — in beže še hitreje, on za njimi, da jih ustavi.

Ko ni bilo nikogar pri denarju, so zlezli bratje previdno s smreke in so se vsedli k pečeni ovci. Potem so pobrali raztreseni denar, si naprtili žaklje na ramo in se odpravili domov. Saj se niso več bali očeta, ker so povrnili lahko škodo, ki jo je bil naredil Matiček. Plačali so pobite ovce in so kupili očetu bogato čredo. Matičku so kupili sukнено obleko in baržunast telovnik, a on je ležal vendar najrajši za pečjo in je pekел v pepelu lešnike in krompir.

Otroci osvobojenja.

(Nagovor starejše učenke.)

Jaz sem več kakor deset let stara. In nimam očeta.

Ko bi ne visela doma očetova povečana slika, bi se najbrž prav nič ne spominjala svojega očeta. Tako se mi pa zdi, da je bil tisti vojak, ki je nekoč prišel za nekaj dni k nam, tisti vojak, ki me je božal in pestoval, da je bila mama tako vesela, se mi zdi, da je bil tisti vojak, prav tak kakor je moj oče na sliki.

Jaz sem več kakor deset let stara. Mračno se še spominjam, kako me je včasih zeblo pred cerkvijo svetega Jožefa, in me ni imela mama v kaj ogrniti, se še spominjam, da je bila črna, grenka moka naložena tam, kjer so dandanes oltarji, na katerih molimo, v beli hostiji, Kristusa, Kralja miru, se še spominjam, kako sem bila včasih lačna.

Mladenke in Gojenke orliškega krožka v Trzišču (Dol.).

Takrat sem bila še čisto majhna deklica in nisem še znala brati. Pa je prišlo pismo. Atek je padel! Joj, kako je mama jokala! In še se spominjam, kako je moja mamo božal stric, njen brat, z levo roko, desne nima. Izgubil jo je na Kalvariji pri Gorici.

In imam teto, ki je usmiljenka, in streže bolnikom. Pravi, da zato, ker jo je nekoč strašno srce zbolelo, ker je nekdo, mlad fant je bil, omahnil pri Solunu, in ni več vstal.

Jaz sem otrok osvobojenja zato, ker sem več kakor deset let stara in nimam očeta, imam samo mamo.

Še veliko, veliko stvari ne vem, ki jih drugi vedo, zato, ker nisem še velika, čeprav sem že deset let stara.

Vem pa to:

Naša svoboda je bila tako drago kupljena, da naj sedemkratno Kajново prokletstvo zadene tistega, ki bi nam jo hotel ukrasti, našo svobodo.

In tudi to vem:

Danes je velik praznik, zato, ker so se na današnji dan pred desetimi leti ujedinili trije bratje, Srbi, Hrvati in Slovenci v eno kraljestvo in tako zavarovali svojo svobodo.

In trdno vem:

Naša svoboda je sedaj močna in bo še rasla do velikega drevesa, ko objamemo tudi tiste brate in sestre, ki do danes še niso okusili, kako lepo je biti osvobojen.

J. Jalen:

Otroci svobode.

(Nagovor mlajše učenke.)

Jaz sem otrok Svobode zato, ker nisem še deset let stara in sem rojena že v svobodni domovini. Kar vas je pa več kakor deset let starih, ste pa rojeni še pod tujim jarmom in niste svobodno rojeni, ampak osvobojeni.

Jaz sem otrok matere Slovenije zato, ker sta ata in mama Slovenca in sta mi povedala, da sem tudi jaz Slovenka. Nekateri je pa bilo takrat, ko smo ječali še pod nemškim bičem, sram govoriti slovensko, in nekateri še danes mislijo, da je bolj imenitno govoriti drugače kakor slovensko. Sram jih bodi. Nam pa je slovenska beseda pesem.

Jaz sem otrok majke Jugoslavije zato, ker naša država ni samo kraljestvo Srbov in Hrvatov, ampak tudi Slovencev. To je tako lepo, da boli. Tisoč let široko trnje smo prehodili. In mene ni bilo zraven, ker nisem še deset let stara. Pa bi bila tako rada brisala solze. Pa bi bila tako rada Veronika, da bi podajala prte tistim, ki so med bajoneti šli z opljuvanimi obrazi skozi nemška mesta. Pa bi bila tako rada lepo pogledala tiste, ki so nesli križ na Suih bajer. In v Judenburgu in v Muravu me ni bilo zraven, ko so šli moji bratje s stisnjenimi zobmi pred krogle. In na Doberdobo in v Dobrudži in na Solunu nisem obvezovala ran. Bratje in sestre! Verjemite, svobodno rojeno boli.

Jaz sem otrok matjuške Slavije zato, ker ni samo milijon Slovencev, ampak jih še pol milijona čaka odre-

šenja in potem je še deset milijonov Srbov in Hrvatov, pa še Bolgari in Čehi in Slovaki in Poljaki in Rusi, Rusi. Toliko nas je, da jaz tako daleč še ne znam šteti, ker nisem še deset let stara.

Jaz sem že čisto velik otrok zato, ker vse to vem in še celo to vem, da mojih bratcev, ko dorasejo, ne bodo pri vojaki zmerjali s slovenskimi psi, ampak jih bodo imenovali junake, ki pojdejo, če ne bo drugače, z brati Srbi in Hrvati za našim kraljem Aleksandrom osvobodit še tiste, ki ječe še pod tujim jarmom. In jaz jim bom rane obvezovala, zato ker nisem še deset let stara. Vsem jih bom, Slovencem, Hrvatom in Srbom. O bratje in sestre, kako lepo je biti svoboden!

Br. E.:

Palčki-škrateljčki.

*V svitu se lune
čujejo strune,
iskre se krešejo,
Vile se češejo ...*

*Skačejo, plešejo
majhne postave,
vriskajo, piskajo
sredi goščave.*

*Čudni možički so:
starci-šantički so,
zvezde jim sevajo,
Vile prepevajo.*

*Dolge so kapice,
kratke nogé,
prsi pokrivajo
sive bradé.*

*Plešejo, skačejo
sredi goščave,
klíci se dvigajo
v zračne višave:*

*»Bodi pozdravljena,
gorska cvetlica,
pridi, Snegulčica,
naša kraljica!«*

Lesena roka.

Zvečer je bila pri Poumovih velika gostija. Medtem ko je Poum sam jedel v svoji sobi, so se gostje basali z malimi kolački. In s kakimi kolački! Bili so polni smetane in masla. Ah, nekaj izvrstnega! S trpkostjo se je pritožil služkinji.

»Saj jih bo ostalo in jutri jih boš jedel,« mu je dejala.

Jutri! Kakšne lesene možgane in kakšno kamenito srce ima ta Berta! Kako si upa govoriti o jutri? Jutri bodo kolački trdi io suhi ko jabolčni zvitek. Smetana se bo pokvarila in mesto da bi jedel Poum kakor bogovi, bo žvečil le najslabše slaščice.

Poum ne more spati. Vedno vidi kolačke. Koliko jih je ostalo? Tri, štiri, sedem jih je na krožniku, okrašenem s papirnatimi čipkami, v kredenci jedilnice. Tam so razvrščeni lepo v krogu. Kaj neki se pogovarjajo?

Le pomisli, da so še popolnoma sveži! Prav za prav ima pravico do njih, do dveh ali treh najmanj! Kaj je na tem, kaj koga briga in komu dela krivico, če jih poje nocoj ali jutri?

Poum ne more spati. Vse je že poleglo in zelo pozno je. Kakšna skušnjava! »Kdo ga bo videl ali slišal? Nihče. Lepo nalahko bo odprl vrata in zlezal v jedilnico! Toda, kaj bodo rekli, ko zaznajo tatvino? Ah, kaj, ničesar ne bodo opazili! Ostanki slaščic tako in tako več ne pridejo na mizo — — —«

Dva, recimo trije kolački s smetano, ali so določeni za Pouma, ali pripadajo njemu ali ne?

»Da! Tedaj naprej!«

»Tat!«

»Kaj je? Kdo je govoril? Ali je kdo v zidu ali pod posteljo? Bila je sapica, toda Poum je slišal popolnoma natančno. On da bi bil tat? Neumnost! Le naprej!«

Kljuka škrtne, vrata škripljejo, stopnice pokajo, vrata obednice se ustavljajo in cvilijo. Kredenca . . . ključ na vratcih . . . Poum tiplje: najde enega, dva, šest jih je in lepo se stiskajo ko mladi zajčki!

Hitro, hitro! Poum pogoltne tri kolačke. Še enega. Tu se je začel zločin! Toda kdo se ustavi, ko že drvi po strmini pregrehe? — — — Še enega! Petega! Nesrečni Poum, tvoja vest te gleda . . . Ne, nikar šestega, ki je tako majčken! Zadnji je, sirotek. Poum, imej usmiljenje z njim!

Mali zločinec je pojedel tudi tega!

Nastane hrup. Poum je ves iz sebe in hoče zbežati, ali vratca kredence so se neslišno zaprla in priprla Poumu srajco. Misli, da ga je zgrabila neka roka in začne kričati.

Vsa hiša se zbudi. Stopnice se razsvetle, v obednici zgori luč. Kaka sramota! Prihiteli so k njemu mama, Berta, oče s palico in hlapec Firmin z lovsko puško! In pred vsemi je stal Poum, katerega je ujela maščevalna lesena roka.

Mejnik, ki boli.

(V gorski pokrajini stoji na sredi odra mejnik med tremi državami, med OE, I in SHS. Nastopijo trije dečki: Kranjec, Korošec in Primorec.)

Kranjec (*pride od jugoslovanske smeri*): Tale kamen je torej mejnik med tremi državami, med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo. Zemlja, na kateri stoji, je daleč naokrog slovenska. Na vse štiri njegove strani doni že nad tisoč let slovenska pesem: Kako daleč je še od tega kamna na Gosposvet, v Ziljo, do Adrije in na beneške ravnine. Tam zadaj nekje so šele naše meje. Kamen! Kdo, le kdo te je postavil sem, v srce Slovenije? Kdo nam je pisal krivico, da je Slovenec sedaj na naši strani svoboden, na avstrijski pokoren Nemcu, in na laški naj nosi črno srajco? (*Obide kamen.*) Nesrečni kamen, kako bi te prekucnil.

Korošec (*pride boječe od avstrijske strani*).

Kranjec: Dober dan.

Korošec: Joj! ti si Slovenec. Ne zameri, da te nisem pozdravil. V šoli nam ukazujejo pozdravljati nemško. Pa, po nemško ne maram, po slovensko pa ni vselej varno.

Kranjec: Čudne učitelje imate pri vas. Daj mi roko! (*Si sežeta v roki.*)

Korošec: Nemci nas uče, ki slovenske otroke zaničujejo.

Kranjec (*ga boža*): Revez —

Primorec (*pride od italijanske strani še bolj boječe in na vse strani se previdno ozira*).

Korošec: Pozdravljen, bratec v trpljenju. (*Mu da roko.*)

Kranjec: Nate ne bom hud, ker nisi pozdravil. Vem, da tudi tebe v šoli grdo uče. (*Mu poda roko.*)

Primorec: Bratca! Pri nas v šoli samo laško govore. Pri nas v šoli smemo biti samo Lah. Pri nas ne smemo biti Slovenci. Pri nas, pravijo, da Slovencev sploh ni. Pri nas v Primorju je tako hudo. Pri nas smemo jesti samo črn kruh.

Kranjec: Če je kdo bolan, ne more jesti črnega kruha.

Primorec: Naša mama je bila hudo bolna, pa ji nismo smeli speči pogače.

Kranjec: Kos pogače imam s sabo. (*Jo potegne iz žepa.*) Na, nesi jo tvoji mami.

Primorec: Smo jo že pokopali. Našo mamo.

Korošec: Pa jo sam pojej.

Primorec (*je*): O, kako je dobra.

Kranjec: Bratca, ali pa vidva vesta, da so na Gosposvetu zakopane naše stare pravice, in da na našem morju brodari tujec?

Primorec in Korošec: O, veva, veva.

Kranjec: Pa kdo vama je povedal? V šoli?

Korošec in Primorec: V naši šoli? Hahaha! Kaj vendar misliš? V šoli, hahaha. V naših šolah ravno narobe uče.

Kranjec: Kdo vama je pa povedal?

Primorec: Ata pa mama. Pa tudi s tem nas tolažita, da pridete kmalu vi, ki ste svobodni, in da bomo potem tudi mi v Primorju svobodni in da bo potem naše morje, naša Adrija res naša.

Korošec: Tudi mi Korošci že težko čakamo kdaj sede vaš kralj na gosposvetski prestol.

Kranjec: Prav. Le nikar ne pozabite Gospe Svete in našega Jadranskega morja, naše Adrije. In verjemita: Pride čas, ko bomo prestavili ta kamen trpljenja in sramotne krivice iz osrčja Slovenije na našo pravo mejo. Saj Bog vodi naše pravde, nič več ne samo pravde Slovencev, ampak treh združenih bratov: Srbov, Hrvatov in Slovencev. In vsako leto praznik ujedinenja. Letos praznujemo desetič dan bratske zvestobe.

Primorec: Midva morava slaviti tuje praznike, ki so za nas dnevi žalosti.

Korošec: Res. Skoraj ne znamo biti več veseli.

Kranjec: Nič ne marajta, fanta! Roke si podajmo. Na ta kamen pesti položimo in obljubimo:

Vsi: K bratom Srbom in Hrvatom hočemo vsi Slovenci, tudi iz solnčne Primorske in lepe Koroške, če ne bomo še v grobovih pesti stiskali.

Pod jasno solnce.

Črni mož.

Prostor: Telovadnica ali igrišče.

Število igralcev: 6 do 40.

Potrebščine: 4 zastavice ali trakovi.

Organizacija: Pravokotnik 50 korakov dolg na 30 korakov širine je omejen kot prostor s pomočjo trakov ali zastavic na štirih ogliščih. Koti pravokotnika tvorijo pribežališče. Vsi igralci razen enega, t. j. črnega moža, se postavijo v enem izmed pribežališč. Črni mož je sam proti drugim.

Potek igre, pravila: Črni mož prične igro z vprašanjem: »Kdo se boji črnega moža?« Igralci odgovore: »Nihče.« Istočasno pa skočijo igralci in črni mož leteč pred njimi skuša ujeti čim večje število igralcev s tem, da vsakega lahko udari. Oni, ki se jih je dotaknil, postanejo njegovi pomočniki in mu pomagajo nabirati jetnike; toda samo on si pridrži pravico vprašati: »Kdo se boji črnega moža?« Igra traja toliko časa, da so vsi igralci zajeti; pri ponovitvi igre pa je črni mož oni, ki je bil zadnji ujet.

Prestopki: 1. Prestopiti meje pravokotnika. 2. Surovo suvanje ali podiranje igralcev. 3. Obrniti se nazaj, če je že pričel teči. Vsi oni, ki na ta način zgreše igro, postanejo pomočniki črnega moža.

Različki igre: 1. Namesto, da bi dal en sam udarec onemu, ki ga zajame, lahko da dva ali tri. 2. Črni mož in njegovi pomočniki si dajo roke in tvorijo verigo.

»Lačen, lačen!« kliče mladi drozg mamico.

Ríbolov.

Prostor: Telovadnica ali igrišče.

Število igralcev: 5 do 20.

Potrebščine: Šest zastavic in toliko robcev, kolikor je igralcev.

Organizacija: Pravokoten prostor je omejen po 4 kotih s 4 zastavicami; dolžina meri 50—40 korakov na 30 do 25 korakov širine.

Bivališče ribiča je označeno z dvema zastavicama, ki so postavljene v razdalji šestih korakov druga od druge sredi ene izmed dveh malih stranic pravokotnika. Eden izmed igralcev je izbran za ribiča, ki se postavi na opisani prostor, ostali igralci pa se razprše po opisnem prostoru, vsak opremljen z enim robcem in predstavljajo ribe.

Potek igre, pravila: Ribič se poda iz svojega prostora in skuša ulovi ribo s tem, da se je dotakne s prekrizanimi rokami; vsak mu skuša uiti; toda, ko se mu posreči dotakniti se koga, prične ta takoj kričati: »Ujetnik.« Takoj se podasta oba (ribič in riba) v ribičevo bivališče, vsi ostali pa jima sledijo in ju tolčejo z robci po hrbtu. Ujetnik postane ribič. Roko v roki se podasta oba na lov na nove ribe v ribniku s svojimi prostimi rokami. Ko se jima je to zopet posrečilo, spustita roke in vsi trije se podajo v svoje bivališče. Po malem naraste veriga; če pa je pretrgana po nepredvidnosti ali presilnem tegu, se vsi ribiči zatečejo v svoje bivališče, zasledovani od ostalih igralcev, ki jih tolčejo z robci po hrbtu. Igra traja toliko časa, da so vsi igralci zajeti.

Prestopki: 1. Prestopiti prostor, ki je omejen za igrišče. 2. Oni, ki se kaj pregrešijo, postanejo ujetniki. 3. Tolči z robcem drugam in ne na hrbet.

E. K.:

Prva pomlad brez Emice.

(† učenki E. Cverlinovi.)

Emica, dušica...!

Ko diha pomladni veterc preko livad, ko tekmuje belina zvončkov z belostjo preostalega snega, ko uživa vijolica pod grmom tiho in sramežljivo svoj prvi dan v objemu solčnih žarkov, se mi srce in duša zlijeta v en sam klic:

»Emica, kje si?«

O, vem! Pod sanjavo cipreso je tvoj domek, kratek in ozek. V tistem tihem koticu preživljaš prvič pomlad. Sama! Brez mamic in očka, brez sestrice svoje, brez vseh, ki smo te tako radi imeli. Brezčutna zemlja krije zlato tvojih las in blesk tvojih temnih očk, vse tvoje bele otroške smehe, vso tvojo ljubkost in prisrčnost.

»Emica, naša Emica!«

Lansko pomlad si mi nosila v šolo cvetja, kakor dih nežnega, lepega kot radost sama. Kot ljubezen so žarele rože v tvojih belih dlaneh, ki si mi jih darovala poleti. V jeseni — ah, takrat smo ji vrnili vse njene šopke, ko smo med bele in rdeče krizanteme položili našega tihega angelčka.

Od tedaj ni več naše Emice med nami. Zamenila je svoj domek z onim, kjer cvete večni maj.

Emica — angelček, zvezdice prižigaš na večernem nebu, v zlatem oblaku se voziš po sinji modrini. Daj, užgi še eno lučko v naših srcih, blestečo in sijajno, ki bo žarela kot upanje v svidenje s Teboj.

Kdaj pač, kdaj? — — —

Od vseh strani.

Radovljica. Za ta mesec bi želeli, da nam, radovljiškim Orličem, odmerite zopet prostorček v ljubljennem »Orliču« za tele vrstice.

Sedaj se pripravljamo za akademijo, katero bomo imeli dne 21. aprila skupno s člani, Mladci, članicami, Mladenkami in Gojenkami. To je vrišč, kadar se ves naraščaj zbere. Saj je samo nas Orličev 32, seveda vsi prostih vaj ne znajo, ker nekateri šele prvo leto telovadijo in so premajhni, ti vadijo redovne vaje, da bodo nastopili kot »Mladi vojaki« in bomo tudi zapeli. Mi pa, ko že drugo, tretje, četrto, peto in šesto leto telovadimo, bomo nastopili s prostimi vajami za leto 1929. Zaradi tega prav pridno vadimo, posebno, ker smo bili preje bolj leni. Poleg telovadbe pa znamo tudi prav dobro kričati in razgrajati, tako, da nas vaditelj in vodja včasih komaj krotita, posebno kadar smo vsi. No pa na disciplino se že razumemo, saj nam jo dobro vtepajo gospod vaditelji, včasih kar za ušesa ali lase. Telovadbo imamo v torkih in četrtek popoldne po šoli. Vodja in vaditelj sta nam obljubila, da v poletju napravimo kak daljši izlet, če ga pri akademiji ne polomimo. Lansko leto smo šli na Lambergarjev grad pri Begunjah. Za danes »Bog živi«, bomo pa še drugič prosili za kak prostorček

Lojze A.

Lojze! Ravno tri dni prepozno za majsko številko sem prejel Tvoje pismo in bi bilo to pismo prav za prav brez pomena za »Orliča«, ko bi nam tako živahno ne popisal, kak »vrišč je, kadar se ves naraščaj zbere«. Pa so Vaši vaditelji angelsko potrpežljivi, da Vas kljub Vašemu kričanju in razgrajanju toliko navadijo, da ste takorekoč odnesli krono cele prireditve 12. aprila, če sem prav prebral daljše poročilo v nekem listu. In v tistem listu poročajo, da Orličev urednik prosi in prosi, naj mu radovljiški Mladci opišejo pot na Triglav, pa nočejo, češ da so »skromni«. Saj v Radovljici Orličevega urednika že preveč poznate, da bi mu zamerili, če pove, da močno dvomi, je-li tisto »nepisanje« res skromnost, če ni morda premalo poguma in preveč lenobe, vseh grdob grdobe. Pa mi napišite pot na Triglav, da ni res! Ne odneham. Br. Cene.

Urednikova torba.

Križaljke. Za 10. številko Vam pošiljam eno križaljko. Kako se take uganke rešujejo, Vam ni treba praviti, saj jih dobite že v vseh listih. — »Samo za Vas.« Pa mi takole pišejo: »Orliča« z zanimanjem prebiramo. Posebno rad pregledujem »urednikovo torbo«. To pa zato, ker mislim tudi jaz začeti pošiljati spise ali celo pesmice v list. Pa kakor je razvidno iz urednikove torbe, ste za take reči precej izbirčni, koš pa seveda preveč požrešen in moje gradivo bi gotovo pogoltnil koš. Zato rajši ne z a č n e m.« (Bajtar je še danes v bajti, ker ni z a č e l hiše zidati.) »Da ne boste rekli: Pokazal sem jim, zdaj se pa noben ne pokorajži sam,« sem vseeno poskusila rešiti (uganke namreč). Drugo upam, da je prav, edino za »posetnico« sem v dvomih. Je pač prvič, ker take stvari še nisem nikdar reševala, niti vedela kako, do zadnjič, ko ste sami pokazali. Zato upam, da boste tudi sedaj spregledali, če kaj ne bo prav. (Nekje sem učil, kako se uganke rešujejo, povem pa, da ugankarjem nič ne spregledam. Ali je prav ali pa ni. Ta je z a č e l a in šlo bo.) »Zelo bi me veselilo, če bi dovolili, cenj. g. urednik, da bi lahko tu in tam

tudi jaz sodelovala pri »Orliču«. Nisem ne pisateljica, ne skladateljica in ne umetnica (vse verjamem), toda za ljubki list »Orlič« bi pa v svoji zalogi vedno kaj našla. Tukaj Vam prilagam eno pesmico, zložila sem jo sama. (Če bi dal prepisano natisniti, bi bil zaprt) ... sedaj Vas še enkrat prosim, če se Vam pesem zdi vredna jo priobčiti v »Orliču«, če ne, mi pa pišite, toda ne potom »Orliča«, ampak lastnoročno (z nogami pa res še ne znam pisati. Še nisem začel), t. j., da mi pišete Vi sami.« (Je tudi začela, in bo šlo, če danes ne, pa jutri. Kdor ne začne, ne nadaljuje in ne konča.)

Moja mamica.

Solska naloga za »Materinski dan« 11. maja.

Ko sem prišel na svet, je skrbela mamica zame. Mamica me je učila moliti in hoditi. Če sem padel, me je takoj pobrala. Rajši je bila mamica brez kosila, ampak ga je meni dala. Moja mamica je bila revna. Hiša moje mamice ni bila njena. Moja zlata mamica je umrla. Jaz sem se jokal za njo. Sedaj ko je nimam, pa molim zanjo. Od moje mamice pogreb je bil najlepši, zato ker je bila dobra. Sedaj sem pri teti v Ljubljani. Teta mi je tudi dobra. Sedaj moram pa teto ubogati. Saj je teta tudi dobra. Mamica mi je vse kupila, kar sem potreboval. In sedaj počiva sladko v grobu.

Glavan Anton,

učenec II. c razreda II. deške osnovne šole v Ljubljani.

Drobiž.

Samo s palcem.

Tekači stoje v vrsti in čakajo na start.

»Številka tri!« zavpije sodnik, »vaša noža je na startni črti!«

»Ne, gospod, ni!« odvrne številka tri, »startne črte se baš dotika.

Samo čevlji so preveliki.«

Čutaro daj! — Kje je čuvaj?

Pred žrelom morskega volka.

Andrej Heyns v Južni Afriki je bil odlikovan z zlato svetinjo, ki jo prejme vsako leto tisti, ki se izkaže z največjim junaštvom. In kaj takega je naredil Andrej? Rešil je nekega dijaka iz žrela morskega volka.

V morskem zalivu Mossel Bay se je kopala velika množica ljudi, otrok in odraslih, med njimi tudi farmer ali kmet Andrej, ki je plaval precej daleč od brega. Kar naenkrat eden izmed kopalcev zapazi, kako se bliskovito bliža kopalcem neka temna pošast; zato jih z glasnim vzklikom opozori na nevarnost. Vsi se obrnejo proti obali in plavajo na življenje in smrt, med njimi tudi neki dijak. Toda prav nje ga si je morski volk izbral, ga zgrabil s svojimi strašnimi čeljusti in ga vlekel na globoko. Vsi kopalci so bili od strahu kar trdi, ne pa kmet Andrej. Preziraje smrtno nevarnost plava na vse kriplje proti mestu, kjer je bilo morje že krvavo pobarvano in se je ubogi dijak potapljal. Ko volk zapazi novega nasprotnika, se ustraši, izpusti žrtev in zbeži. Andrej pa dijaka prime in vleče na obalo, pa bila sta oba do smrti izmučena.

Radi bi seveda slišali, da se je zgodba srečno končala, pa žal ni bilo tako. Strašni zobje morskega volka so dijaka tako hudo razmesarili, da ni preživel dneva. Pa volk ga tudi ni, kajti ribiči so šli nadenj in ga ujeli. Bil je 5 m dolg in tehtal tričetr tone (750 kg)!

Mož, ki je šel tako pogumno žrelu smrti naproti, pa je vsled svoje hladnokrvnosti in poguma in požrtvovalnosti po pravici zaslužil odlikovanje, ker je junak!

• Krivična kazen.

»Gospod učitelj, ali bi me kaznovali, če ne bi nič naredil?« vpraša učenček.

»Oh ne, to bi bilo vendar krivično,« ga potolaži učitelj.

»To je dobro! Domače naloge nisem pisal.«

Rešitev ugank iz 8. in 9. številke.

Iz 8. številke. 1. **Voščilo:** Številke pomenijo črke iz abecede. Iz teh črk prav lahko napraviš »voščilo«, posebno še, ker je bila 8. številka velikonočna: Vesele velikonočne praznike Ti želi »Orlič«. — 2. **Odbiralnica:** Vzemi najprej črke z eno piko, potem z dvema itd., nato črke z eno črtico, z dvema itd., dobiš: Od vseh nesreč nobena, tako te ne boli, kot da ne moreš biti v življenju to, kar si. — 3. **Premikalnica:** Uredi besede po abecednem redu, jih premikaj eno pod drugo, da dobiš: Orlovstvo. 4. **Pregovor na krilih:** Vzemi prvo črko na krilu 1, 2, 3, 4, potem drugo črko v istem redu; ko dokončaš, delaj isto v kvadratih 1, 2, 3, 4, pa dobiš: Lažnivcu nič se ne verjame, čeprav resnico govori. 5. **Posetnica:** Telovadni učitelj. 6. **Zvezda:** Ludovik, Bogomir, Nikolaj, Davorin. — Rešila sta prav: Jože Varga in Dany Potočnik, Maribor. Nagrado je dobil Dany Potočnik, Maribor.

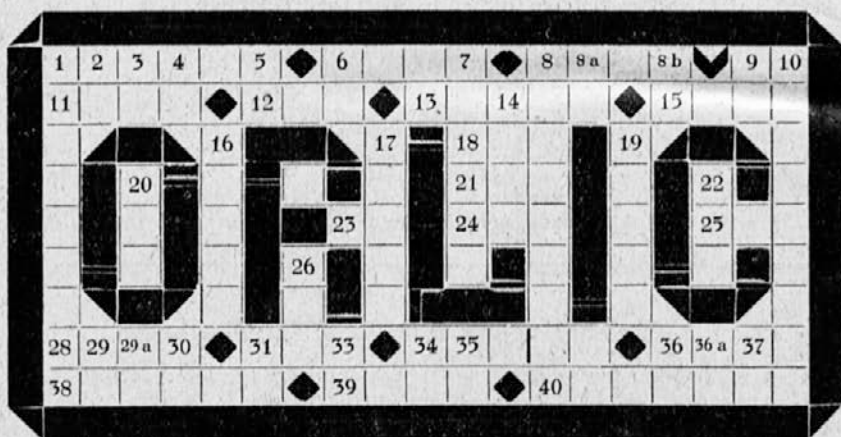
Iz 9. številke. 1. **Križ:** zlo, rja, truma, bikoborba, štedilnik, Tomislava, sever, noj, tja, meč, žagar, plača, zober, pelin, Egipt, krožnik, stenica, Marjeta, Slovenija, Beograd, Banjaluka: Ljubi svojega bližnjega. 2. **Ograja:** 1—2 smeh, hiba, 3—4 brat, trot, 5—6 obad, Dora, 7—8 vran, nada, 9—10 Maribor, 11—12 Beograd. 3. **Vam poslan:** Vzemi vsako drugo črko naprej in nazaj: Pozdrav ugankarjem. Rešili so: Karel Erjavec, Vincenc Knol, Vladimir Pezdirec, dijak v Št. Vidu nad Ljubljano, Jože Varga in Dany Potočnik, Maribor, Anton Hočevar, dijak, Praproče-Grosuplje. Nagrado je dobil Karel Erjavec, dijak, Št. Vid nad Ljubljano. Za 10. številko razpisujem: Karel Širok, Slepí slavčiki in C. Lorenzi-Lavrenčič, Storžek. Dve nagradi zato, da poskusite na »Križaljki« »Recept za življenje«.

Orličeve uganke.

1. Križaljka.

(Zorko Bekš, Ljubljana.)

Besede pomenijo vodoravno: 1 glasbeno orodje; 6 del ladje; 8 žabja noga, 9 časovna kratica; 11 žito; 12 vodna žival; 13 reka v Sloveniji; 15 svojilni zaimek; 18 število; 21 predlog; 23 predlog; 24 vstavi isa; 25 domača žival; 28 utežna mera; 31 zdravilo; 34 žensko ime; 36 žival; 38 žensko ime; 39 moško ime; 40 žensko ime. Navpično: 1 kovaška delavница; 2 kratica za moško ime; 3 kazalni zaimek; 4 praviš, če se spečeš; 5 ploskovna mera; 6 vstavi »k k«; 7 slov. pesnik; 8 del Triglava; 8 a vstavi »ra«; 8 b Ksaver (kratica); 9 kazalni zaimek; 10 mesto v Sloveniji; 14 droži; 16 domača žival; 17 pohištvo; 19 mesto v Sloveniji; 20 posoda; 22 prva žena; 26 je v glavi; 29 število; 29 a vstavi »ng«; 30 kaz. zaimek; 31 trdilnica; 33 predlog; 34 kaz. zaimek; 35 veznik; 36 slavno (kratica); 36 a vstavi »li«; 37 medmet.

3. Številnica.

(Tone Starec, Slatnik.)

- I. A-Ž. 18, 16, 12, 1.
II. K-S. 7, 5, 1, 5.
III. Ž-A. 4, 12, 16, 3, 25.

2. Recept za življenje.

(Br. Cene.)

Zmešaj 2 l ruma, 1 l mleka, 2 l kisa, 5 l malinovca, 1 kg popra, 3 kg slanine, 1 kg masla, 2 kg česna, 4 kg masti, uživaj vsak dan na tešče in dobro se ti bo godilo.

Rešite uganke do 20. junija.

Križaljka naj vas ne straši! — Le pogum!

»Orlič«, glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.